

EN RESA TILL HAVETS RAND

Häng med på en resa ut till de yttersta öarna i Stockholms skärgård! Här finns en natur som få platser i vårt land kan uppvisa. Ett utmärkt exempel är Ut-Fredel, cirka 20 Nm öster om Blidö Text: Lars H Lindén Foto: Emelie Sidesjö

FREDLARN I STOCKHOLMS

ytterskärgård är ett utmärkt exempel på en av de exotiska platser som finns i vårt land. Ett skärgårdsområde med en natur som har stora likheter med den svenska fjällvärlden och en ögrupp med en mycket rik historia. Redan på 1200-talet var Fredlarna en så kallade kronohamn som skulle leverera fisk till den svenska staten i stället för skatt. På Ostkusten handlade det främst om strömming.

I mitten av 1800-talet auktionerades staten ut flera kronohamnar. Fredlarna köptes av fem Svartlögabor som satte upp var

sin sjöbod på en av huvudöarna. Här kunde de övernatta vid dåligt väder, här hade de sina fiskredskap och sina saltlager. Under denna tid gick även en lotsled genom detta skärgårdsområde för fartyg som ville ta kortaste vägen mellan Rödlöga i norr och ut mot Svenska Högarna.

I somras tog vi båten ut till Fredlarna, som egentligen består av två ögrupper – In-Fredel och Ut-Fredel. Vi la till vid en av huvudöarna i Ut-Fredel som heter Stora Vånskär, en ö med 24 sjöbodar. De flesta ligger runt den grunda viken på öns västra sida som en gång i tiden var en

skyddad hamn, men som på grund av landhöjningar numera är torrlagd till stora delar.

KOMMER MAN FRÅN södra Blidö i väster, så är den naturligaste inseglingen till Ut-Fredel mellan öarna Hallsskär och Vasskär. En av de bästa ankarplatserna för gästande fritidsbåtar är den norra stranden på Lilla Vånskär. Här finns sopmaja och dubbar i berget. Vid vindar från nordväst till nordost bör man söka andra ankarplatser.

Bodarna på Stora Vånskär ägs av över 400 andelsägare. Det är inga problem att gå i land och

vandra runt denna ö, bara man håller sig på hyggligt avstånd från bebodda hus och håller hundar kopplade. Naturen är imponerande med en speciell växlighet tack vare den kalkrika jorden. Har man tur kan man hitta den blågula orkidén Natt och dag. Även fågellivet är rikt med framför allt ejder, men även sällsynta arter som svärta, ros Karl, rödbena och tobisgrissla kan dyka upp.

ÄR MAN I detta område och vädret är stabilt, bör man även passa på att besöka några andra platser som till exempel Röder, Gillöga och Svenska Högarna. 📍

Stora Vånskär med sina sjöbodar runt den gamla hamnbassängen på västsidan, som nästan är torrlagd numera.

Välbyggda stenbryggor är de enda som klarar de tuffa isvintrarna här ute. Naturen här har nästan samma karaktär som på Västkusten.

De flesta bryggorna är privata, men vid dåligt väder kan man få låna en plats.

Krokar i trä för näten vittnar om äldre tiders fiske här ute.

Några gästplatser med hyggligt djup finns på nordsidan av Lilla Vånskår.

